

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник тез виступів учасників

II Всеукраїнської науково-практичної конференції

**Актуальні проблеми реформування
дошкільної та початкової освіти України
у контексті євроінтеграційних процесів
(10 грудня 2019 р.)**

Рівне – 2019

УДК 371: 378

ББК 88.3

П-86

Збірник тез виступів учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «**Актуальні проблеми реформування дошкільної та початкової освіти України у контексті євроінтеграційних процесів**» (10 грудня 2019 р.). Рівне: РВЦ МEGУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2019. 334 с.

У збірнику представлено наукові статті викладачів та студентів ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Рівненського державного гуманітарного університету, інших ЗВО та освітніх установ України, які присвячено актуальним проблемам реформування дошкільної та початкової освіти в контексті євроінтеграційних процесів.

Відповідальність за якість оформлення тез і цитування джерел несуть автори та наукові керівники.

Організатори конференції:

д. пед. н., проф. **Дем'янчук Анатолій Степанович**, ректор ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

к. пед. н., доцент **Пагута Тамара Іванівна**, директор Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

д. пед. н., проф. **Красовська Ольга Олександрівна**, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

д. пед. н., проф. **Сойчук Руслана Леонідівна**, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

д. пед. н., проф. **Пріма Раїса Миколаївна**, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти Східноукраїнського національного університету імені Лесі Українки;

к. пед. н., доцент **Мельничук Лілія Борисівна**, завідувач кафедри педагогіки Інституту педагогічної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»;

д. пед. н., проф. **Шевців Зоя Михайлівна**, професор кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

к. пед. н., доцент **Яковишина Тетяна В'ячеславівна**, доцент кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

© Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. акад. С. Дем'янчука, 2019

ЗМІСТ

Секція 1. Спадщина В. Сухомлинського в контексті пріоритетів освіти XXI століття.....	8
--	----------

Зубик З. М. Спадщина В. Сухомлинського в контексті пріоритетів освіти XXI ст.....	8
--	---

Остапйовська Т. П. Використання педагогіки партнерства у педагогічному досвіді В.О.Сухомлинського.....	11
---	----

Твердун Ю. О. Шанобливе ставлення до людей учнів початкової ланки як одна із якостей вихованості.....	15
--	----

Якобчук Д. М. Особливості навчально-виховної роботи в авторській школі Василя Сухомлинського.....	21
--	----

Янчук О. О. Дзеркало Нової української школи в надбаннях В. О. Сухомлинського.....	25
---	----

Секція 2. Дошкільна освіта в Україні: перспективи та проблеми реформування.....	28
--	-----------

Арендарчук Н. А. Пошуково-дослідницька діяльність дошкільників в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.....	28
---	----

Бубін А. О. Педагогічна концепція Фрідріха Фребеля.....	33
--	----

Іванова В. В. Моделі організації сучасної дошкільної освіти у системі неперервної освіти у країнах європейського союзу.....	36
--	----

Іванова Н. В. Топос дошкільної освіти в духовно-онтологічних стратегіях мислення.....	40
--	----

Корицька Т. Р. Етичне вчення німецького філософа й педагога Й. Гербарта.....	43
---	----

Секція 3. Нова українська школа: нові підходи, методики, технології. Інклюзивна освіта.....	46
--	-----------

Віннік І., Буднік С. Формування дослідницьких умінь майбутніх учителів початкової школи засобами проєктної діяльності.....	46
---	----

Горбняк О. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до професійної діяльності в умовах інклюзії закладу загальної середньої освіти.....	50
--	----

Гроховчук І. М. Організаційно-педагогічні умови підготовки дітей до школи в навчально-виховному комплексі.....	54
---	----

Демидюк Н. В. Інклюзивне освітнє середовище як умова забезпечення рівного доступу до навчання в Новій українській школі.....	58
---	----

Дерев'янюк Н. З. Проблема розвитку просоціальної поведінки в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	62
--	----

Жакун І. І. Проблеми інклюзивного навчання та шляхи їх вирішення.....	65
Засєкіна І. А. Формування пізнавальної активності учнів молодшого шкільного віку засобами інтегрованого навчання.....	69
Кизицька А. В. Використання педагогічних програмних засобів для початкової школи.....	72
Ковальчук М. В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення спостережень за змінами в природі.....	76
Красовська О. О. Технології формування мистецької компетентності учнів молодшого шкільного віку в інноваційному середовищі Нової української школи.....	80
Мисько І. П. Дидактичні засади підготовки майбутніх вчителів початкової школи до професійної діяльності в освітньому середовищі Нової української школи.....	85
Остапівська І. І. Інформаційна діяльність учителя початкової школи відповідно до концепції Нової української школи.....	90
Петрук О. М., Соїко І. М., Теоретичні основи формування мовленнєвої компетентності та культури мовлення вчителя Нової української школи.....	93
Пилипчук Т. Л. Педагогічні умови формування інклюзивної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у закладі вищої освіти.....	96
Попова А. В. Організація освітнього середовища на пріоритеті дитиноцентризму.....	100
Реверська О. М. Стан та перспективи впровадження інклюзивної освіти в Україні.....	104
Рославець Р. М., Махновець Н. В. Формування цілісного сприйняття природи в теорії і практиці початкової освіти.....	108
Усач К. А. Самоствердження особистості як психолого-педагогічна проблема.....	112
Фридрих А. І. Особливості навчання першокласників в контексті Нової української школи.....	115
Хом'як О. А. Технології формування соціальної та громадянської компетентностей молодших школярів.....	119
Шевців З. М. Комплексний підхід до організації освітнього процесу учнів з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти.....	125
Секція 4. Інтеграція професійної освіти України до європейського та світового освітнього простору.....	129
Колдун Д. О. Інноваційні технології в умовах сучасного освітнього середовища.....	129
Марчук О. О. Використання інтернет-матеріалів під час вивчення волинського шкільництва XIX – першої половини XX ст. у закладах вищої освіти.....	133

Мішак Е. В., Велінець П. В., Сотник Ж. Г. Українська козацька система виховання як феномен української етнопедагогіки.....	136
Потапчук Ю. В. Педагогічна майстерність як важлива складова сучасного вчителя початкової школи.....	140
Швед В. В. Використання навчальних комплексів Oxford University Press у початковій та середній школі.....	144
Шкабаріна М. А. Методичні рекомендації щодо розвитку педагогічної креативності майбутніх учителів.....	148

Секція 5. Світові тенденції організації професійної підготовки конкурентноздатного фахівця педагогічного профілю.....152

Берладин О. Б. До питання розширення змісту професійної підготовки майбутнього вчителя англійської мови для початкової школи.....	152
Вітюк В. В. Індивідуальна науково-дослідницька діяльність студентів закладів вищої освіти як одна із форм якісної лінгводидактичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи.....	155
Дембіцька М. І. Реформування змісту початкової освіти в провідних країнах світу в XXI столітті.....	158
Пріма Д. А. Формування ціннісно-сислової основи професійної позиції майбутнього вчителя початкової школи.....	162
Пріма Р. М. До питання формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкової школи: вітчизняний і закордонний досвід.....	166

Секція 6. Реалізація компетентісно-контекстного підходу в умовах модернізації системи професійної педагогічної підготовки.....169

Білак М. В. Методичні особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи на засадах компетентісного освітнього процесу.....	169
Борова В. Є. Поняття «фонематичного слуху» в контексті сучасної педагогічної діагностики його розвитку.....	176
Гаврілова А. П. Сутність інноваційної діяльності як особливої моделі педагогічної взаємодії у процесі професійної підготовки вихователів закладів дошкільної освіти.....	180
Гулюк С. О. Проектна діяльність як засіб формування професійної компетентності майбутніх учителів.....	183
Карпова О. О. Використання ігрових технологій на уроках математики у початкових класах.....	186
Комарницька Н. М. Когнітивний компонент технології формування професійної спрямованості особистості майбутніх педагогів.....	192
Лужицька М. М. Сучасні тенденції теорії і практики професійної підготовки вчителя початкової школи у галузі мистецької освіти в XX – XXI столітті.....	196

Мариніна І. В. Формування готовності вчителів початкової школи до впровадження гендерного підходу.....	203
Миськова Н. М. Основні тенденції розвитку сучасної математичної підготовки майбутніх учителів початкових класів.....	207
Овдійчук В. А. Особливості підготовки майбутніх учителів до розвитку критичного мислення молодших школярів під час вивчення інформатики.....	210
Чосік Л. Я. Розвиток професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи у процесі викладання курсу «Методика навчання математичної освітньої галузі».....	213
Яковшина Т. В. Творча активність як показник готовності майбутніх учителів до професійної діяльності.....	217

Секція 7. Інноваційне проектування освітнього середовища в сучасному закладі дошкільної освіти і початковій школі.....

222

Ващук А. С. Сучасні підходи до логіко-математичного розвитку дошкільників.....	222
Волинець Ю. М. Спостереження як основний метод ознайомлення дошкільників з природою.....	226
Габор В. А. Методика розвитку мовленнєвих творчих здібностей дошкільників засобами ігор-фантазувань.....	230
Замелюк М. І., Оксенчук Т. В., Міліщук С. О. Особливості розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку з «дарами» Фребеля.....	233
Калитяк А. Теоретичний аспект формування медіаграмотності молодших школярів.....	236
Карпів І. Є. Уявлення про час як складова розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку.....	239
Коломис А. І. Підготовка майбутніх учителів до організації освітнього середовища сучасної початкової школи.....	243
Кревська А. О. Вплив образотворчого мистецтва на розвиток художньо-творчої активності дітей дошкільного віку.....	246
Кревська А. О. Формування художньо-творчої активності дітей старшого дошкільного віку шляхом ознайомлення з косівським розписом.....	248
Кулініч Ю. А. Використання лінгводидактичної спадщини Софії Русової у фаховій підготовці майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	251
Кущева Ю. О. Формування здорового способу життя дітей дошкільного віку засобами фізичної культури.....	257
Максимчук Н. С., Максимчук Д. А. Теоретико-методична модель підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дітей з народознавством.....	261

Маленька Н. В. Використання елементів дуальної освіти у процесі підготовки майбутніх вихователів до ознайомлення дошкільників з професіями дорослих.....	265
Мельничук Л. Б. Критерії, показники та рівні готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах інноваційного освітнього середовища.....	270
Нодь Є. Б. Формування математичної компетенції дітей дошкільного віку на сучасному етапі.....	275
Овдіюк М. І. Дидактичні особливості організації освітнього процесу в умовах різновікової групи закладу дошкільної освіти.....	278
Пагута Т. І. Формування мовленнєвої компетенції дошкільників на заняттях з логіко-математичного розвитку.....	282
Попадинець Н. В. Професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів у галузі художньо-естетичного виховання засобами технологій контекстного навчання.....	286
Ткачук К. О. Використання інноваційних методик роботи з батьками в закладах дошкільної освіти.....	294
Хомич С. О. Методика проведення дидактичних ігор природничого змісту з дошкільниками різного віку.....	298
Циплюк А. М. Середовище закладу дошкільної освіти з позицій його здоров'язбережувальної спрямованості.....	302
Чернега Н. В. Особливості фізичного розвитку дітей дошкільного віку.....	307
Шило І. О. Квест технологія як засіб ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.....	312
Ярощук Р. В. Інноваційне освітнє середовище як психолого-педагогічна проблема.....	316
Ясковець В. В. Педагогічна техніка як складова педагогічної майстерності вчителя.....	320
Секція 8. Проблеми психологічного розвитку дитини.....	323
Ничипорук Л. Ю. Розвиток емоційної сфери підлітків.....	323
Пасарюк І. Р. Підготовка дошкільнят до навчання в школі.....	326
Сосновська І. Ю. Причини агресивної поведінки підлітків.....	330

*Корицька Тетяна Русланівна
студентка 1 курсу магістратури,
спеціальність 013 «Початкова освіта»,
Рівненський державний гуманітарний університет*

*Науковий керівник:
Яковишина Тетяна В'ячеславівна
к.пед.н., доцент кафедри педагогіки початкової освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет*

ЕТИЧНЕ ВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОГО ФІЛОСОФА Й ПЕДАГОГА Й. ГЕРБАРТА

Система Й. Гербарта центрована на педагогіці (що визначає переважну увагу до нього саме істориків педагогіки й психології, а не істориків філософії). Відповідно, метафізично-теоретичні конструкції (власне, й психологія) відіграють у нього, як справедливо зазначає В. Куренний, «прагматико-гіпотетичну, інструментальну і допоміжно-евристичну роль відносно практичних (у першу чергу педагогічних) завдань» [3, с. 17]. Філософію (або метафізику) він розглядає як «обробку понять, необхідних у будь-якій науці» – не в розумінні вольфгангівської гри в дефініції, а в розумінні своєрідного шліфування висхідних гіпотез і розв'язання попередніх протиріч.

Його педагогічні погляди склалися під впливом ідей неогуманізму, філантропізму й особливо І. Песталоцці, чий досвід організації народних шкіл Герbart уважно вивчив в 1799 р., відвідавши навчально-виховний заклад в Бургдорфе, надихнувшись згодом ідеєю перетворити суспільне виховання в Германії у дусі теорії народної школи швейцарського педагога. Перевагу Песталоцці Герbart бачив в тому, що він «сміливіший і старанніший за всіх... узяв на себе обов'язок обробити дух дитини, сконструювавши в нім визначений і такий, що ясно споглядає досвід...» [1, с. 38-41].

Хоча ідея філософського та психологічного обґрунтування педагогіки не нова і веде своє походження від Платона, саме Й. Герbart, за твердженням М. Рубінштейна, вперше здійснив «дуже цікаву спробу провести її в своїй побудові» [4]. Він висловив тверду переконаність в тому, що ніде немає більшої потреби у філософській освіті й способі мислення як в педагогіці, бо наскільки вірним є те, що філософія повинна говорити про призначення і природу людини, настільки незаперечно й те, що людина повинна бути вихованою до чесноти в повному розумінні цього слова і, що «той, хто не знає природи людини, той залишається в повному невіданні щодо можливості його освіти або спотворювання» [4].

Й. Герbart застерігав педагогів від повного підпорядкування педагогіки філософським теоріям, затверджуючи її активну позицію по відношенню до

філософії. Якщо філософські результати стають відправними пунктами, виходячи з яких обробляється коло складових понять педагогіки, то вона перетвориться на «завойовану філософами провінцію» [2, с. 143].

Особливу важливість із педагогічної точки зору має *етичне вчення* Й. Гербарта (практична філософія), що входить в склад естетики разом з теорією мистецтв. Воно дає філософське обґрунтування мети виховання, залежно від якої здійснюється побудова педагогічної системи. Вся повнота педагогічної мети виражається поняттям чесноти, моральність виступає необхідною умовою її досягнення.

Моральність, на думку Й. Гербарта, є системою основних моральних ідеалів, або «практичних етичних ідей», керуючих діяльністю, поведінкою людей.

Перша ідея – «*ідея внутрішньої свободи*» розуміється в етиці Гербарта як «відношення між розумом і волею», забезпечення міцності якого, «щоб вільна твердість духу отримувала закон не від світської мудрості, а від чистого практичного роздуму», складає головне завдання вихователя [3].

Друга ідея – «*ідея досконалості*» вимагає від людини повноти життя, повноти прагнень. У педагогіці ця ідея, вказував Й. Гербарт, «перша, яка вимагає до себе уваги вихователя», оскільки на ній ґрунтується у вихованні вимога збудження «енергії розумових прагнень», їх різносторонності з обов'язковою умовою організованості [3, с. 12].

Наступна ідея – «*ідея прихильності*» спрямована на встановлення гармонії між своєю волею і волею інших осіб. В цьому відношенні, справу виховання слід організувати так, щоб «вихованець сам розумів ціну прихильності», яку, втім, не слід змішувати з поняттям симпатії, що позначає пасивне співчуття, на відміну від активного характеру прихильної волі [3, с. 13].

Четверта ідея – «*ідея справедливості*» вимагає здійснення відповідної дії на всякий вчинок іншої людини. У педагогіці вона «береться до уваги особливо в тих випадках, коли вихованець заслужив покарання у власному сенсі слова як спокутування за свідомо заподіяне зло, при цьому необхідно, щоб строго дотримувалася міра покарання і сам покараний визнавав її справедливою» [3].

Мораль Гербарта, що встановлює єдність між ідеалами індивідуального характеру і етикою суспільного життя, не дивлячись на властивий нею детермінізм, не тільки допускає, але й доводить необхідність і неминучість прогресу людини та суспільства. Провідною умовою прогресу людства є виховання, що забезпечує самопроникнення вищеописаних моральних ідеалів в свідомість вихованця з тим, щоб згодом вони керували поведінкою людини «не за допомогою жорсткого імперативу», а «своєю солодкою привабливістю», забезпечуючи етичну красу волі і життя [3].

У той же час характеристика практичних етичних ідей, запропонована Гербартом, носить відвертий характер. Як відзначав К. Ушинський, що визнавав безперечну педагогічну цінність об'єднання етичних елементів з

естетичними, в гербартовській етиці відсутній зв'язок між етичною думкою і діяльністю [5]. Згодом це неузгодження стало однією з причин труднощів практичної реалізації такого елементу педагогічної концепції Гербарта як «етичне виховання».

Мистецтво виховання Гербарт визначав як суму навичок, що об'єднуються для досягнення мети та виводяться з теорії. Практичний досвід і спостереження складають основу виховної справи, кожного разу здійснюваної в тих або інших конкретних, індивідуальних умовах, не враховуючи специфіки яких педагог перетворюється на «педанта, що усюди лізе з готовими шаблонами» [1]. Але, якщо вихователь діє, покладаючись виключно на спостереження і життєвий досвід, він «неминуче почне приймати окремий випадок за загальне правило, маловажне за найважливіше і, кінець кінцем, створить власну теорію, обмежену лише вузьким колом одноосібних спостережень» [1, с. 119].

Тому Й. Гербарт ввів посередника, а саме – *педагогічний такт*. Цю категорію він характеризував як «уміння швидко оцінити ситуацію і ухвалити рішення, строго послідовне і в повній відповідності з правилами, враховуючи при цьому всі вимоги індивідуального випадку, рішення, яке, проте, не повинне бути шаблонним, з одного боку, а, з іншого, – теорією, зведеною в ідеал» [1, с. 126].

Отож, діалектика відносин теорії і практики в педагогіці Гербарта тісно пов'язана з його філософськими поглядами, що витікають із досвіду. На підтвердження цього приведемо такий вислів Гербарта: «Навіть якщо ми оголосимо всю колишню педагогіку тим, чим вона є насправді, а саме сирим емпіризмом, то і в цьому випадку ми не можемо скидати її з рахунків. Часто дуже розумні люди вирішують найважливіші питання, керуючись цим самим емпіризмом. І дуже великі відкриття здійснювалися в ті епохи, коли ще не думали про теорію. Швидше за все, теорія вторинна, а практика, що вдалася, первинна» [1].

Список використаних джерел

1. Гербарт И. Избранные педагогические сочинения. М., 1940. Т.1. 283 с.
2. Гербарт И. Психология / Предисловие В. Куренного. М.: Издательский дом «Территория будущего», 2007. (Серия «Университетская библиотека Александра Погорельского»). 288 с.
3. Куренной В. Философско-педагогическая концепция Гербарта в историческом и проблемном контексте. *Гербарт И.Ф. Психология*. М.: Изд. дом «Территория будущего», 2007. С.9–33.
4. Рубинштейн М. Проблема учителя: учебн. пособ. для студ. / Под ред. В. Сласенина. М.: «Академия», 2004. 176 с.
5. Ушинский К. Материалы к третьему тому «Педагогической антропологии» [текст]: Режим доступа: http://dugward.ru/library/pedagog/ushinskiy_chelovek3.html